

дозволить їх значно краще інтегруватися у соціальну та творчу атмосферу соціуму, більше того, дозволить, на наш погляд, адекватно визначити рівень власної емоційної стабільності.

Після опанування основоположними поняттями та категоріями інтегрованої навчальної дисципліни «Психологія та Педагогіка» студенти вже на четвертому курсі приступають до засвоєння спеціалізованого курсу «Психологія художньої творчості».

Спеціалізований курс «Психологія художньої творчості» має 54 академічних години загального навчального часу. В подальшому вони поділяються на двадцять годин лекцій, десять годин практичних занять і чотири години на узагальнююче обговорення проблематики та формування відповідних уявлень специфічного характеру.

Завершуючи огляд особливостей викладання інтегрованого курсу «Психологія та педагогіка» в умовах художнього вищого навчального закладу, слід відзначити наступне. Специфічним, значною мірою характерним для багатьох випадків засвоєння знань, формування умінь і практичних навичок бачиться переважання емоційної сфери особистості, особливостей її світобачення, сприймання та відтворення.

Водночас, аналіз досвіду організації навчального процесу з викладання інтегрованого курсу «Психологія та Педагогіка» показує неоднорідність навчального інтересу, що також є, на нашу думку, додатковим підтвердженням тези про переважання емоційної сфери особистості, обумовленої специфічною обдарованістю студентів. Її основу складають ті нервово-психічні процеси, які забезпечують чуттєве сприймання оточуючої дійсності та ґрунтуються на механізмах пам'яті.

Література

1. Дубравська Д.М. Основи психології: Навч. посібник / Д.М. Дубравська. – Львів: Світ, 2001. – 280 с.
2. Голембовська Л.С. Декоративні інтерпретації академічних завдань з живопису / Л.С. Голембовська // Вісник ХДАДМ. – Харків. – 2011. – Вип. №3. – С. 100-105.
3. Сеченов И.М. Автобиографические записки / И.М. Сеченов. – М.: Изд-во АН СССР, 1945. – 175 с.: 3 отд. л. ил., 3 отд. л. порт.
4. Москатова А. К. Когнитивность как основа профессионального мастерства психолога / А.К. Москатова // Вестник Академии знаний. – Краснодар. – 2012. – № 2. – С. 41—49.
5. Антонов А.В. Психология избирательского творчества / А.В. Антонов. – К.: Вища школа, 1978. – 168 с.
6. Добрынин Н.Ф. Произвольное и послепроизвольное внимание / Н.Ф. Добрынин // Уч. зап. МГПИ им. Потёмкина. – Москва. – 1958. – Т. 62. – Вып. 3.
7. Петровський А.В. Особистість. Діяльність. Колектив / А.В. Петровский. – М.: Политиздат, 1982. – 255 с.
8. Подолец В.В. Самоорганизация, деятельность и проблемы человека / В.В. Подолец. Новое понимание философии: проблемы и перспективы. – М.: Изд-во РАН, 1993. – С. 116–118.
9. Беляев, И.А. Способности и потребности как континуум системных свойств человеческой целостности / И.А. Беляев // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2009. – № 1 (95). Январь. – С. 9-13.
10. А. Михайлов. Из истории характера / А.В. Михайлов. [Человек и культура: Индивидуальность в истории культуры]. — М.: Наука, 1990. – С. 43—72.

УПРАВЛІНСЬКІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

*Т.Є. Рожнова
Житомир, Україна*

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в Україні здійснюються кроки щодо забезпечення прискореного, випереджального інноваційного розвитку освіти, а також створюються умови для самоствердження і самореалізації особистості упродовж усього життя.

Водночас стан справ у галузі освіти, темпи та змістовність перетворень не задовольняють потреби особистості, держави та суспільства. Однією з проблем, яка ще не розкрита в теоретичному та організаційно-методичному плані, є здійснення управління навчальним закладом на засадах інноваційних технологій. Значущість цієї проблеми підвищується у зв'язку з соціально-економічними змінами в країні. Перехід до постіндустріального суспільства неможливий без всебічного заохочення творчості, самостійності та ініціативи працівника, перед яким відкриваються перспективи високоефективної трудової діяльності в різних галузях суспільного виробництва.

Йдеться про необхідність посилення вимог до професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів, підвищення їхнього загальноосвітнього рівня. Випускники ВНЗ мають бути підприємливими, конкурентноспроможними працівниками з високим рівнем кваліфікації, професійної компетентності, мобільності, здатності до швидкої адаптації в сучасних умовах.

Такий підхід вимагає наукового бачення управлінських проблем на основі впровадження сучасних принципів, методів та функцій управління ВНЗ, пошуку інноваційних технологій, методик професійного, практичного навчання, тіснішого його поєднання з управлінською діяльністю закладів освіти. У такий спосіб стратегічний орієнтир передбачає перш за все розробку відповідних організаційно-методичних засад управління ВНЗ для реалізації учасниками навчально-виховного процесу власної професійно-освітньої траєкторії, визначеної їхніми можливостями, запитами, інтересами та здібностями. На сьогодні цим питанням державні органи управління освітою ще не приділяють належної уваги.

Науково-теоретичні та організаційно-методичні основи управління в системі освіти висвітлено у роботах С. Артюха, С. Батишева, А. Дьоміна, В.Кременя, В. Мадзігона, М. Махмутова, В.Медведя, В.Мельниченка, Н. Ничкало, С. Ніколаєнка, В. Олійника, В. Радкевич, Л. Сергєєвої, О. Щербак, М. Ярмаченка.

Концептуальні положення управління закладами освіти розглянуто в роботах Ю. Бабанського, В. Краєвського, В. Кричевського, М. Кларина, О. Коротаєвої, В. Маслова, С. Мухіної, Г. Селевка, О. Сухомлинської, П. Худоминського, А. Хуторського, В. Шаркунової та ін. Філософський та соціологічний аспекти висвітлено в роботах В. Андрущенка, Б. Гершунського, І. Зязюна, В. Кудіна, В. Кременя, В. Лутая, В. Солодкова та ін.; управлінський – В. Бондаря, Л. Даниленко, Г. Дмитренка, О. Єльнікової, Л. Калініної, Ю. Конаржевського, М. Кондакова, В. Маслова, Н. Островерхової, В. Пікельної, М. Поташника, М. Черпинського.

Важливі аспекти педагогічної інноватики висвітлено у працях А. Абасова, Л. Ващенко, Н. Василенко, Л. Даниленко, І. Єрмакова, В. Паламарчук, О. Савченко, Г.Селевка, С.Сисоевої, О. Сидорова, П. Третьякова, Т. Шамової, Н. Юсуфбекової [4].

Аналіз робіт, які висвітлюють питання використання управлінських технологій в освіті, засвідчує деяку обмеженість у підходах. Увага в наукових дослідженнях приділяється розкриттю управлінсько-технологічних аспектів освітнього процесу в системі загальної середньої освіти. Це питання досліджували вітчизняні та російські вчені Л.Ващенко, Л. Даниленко, О.Мармаза, В. Монахов, Г. Селевко, В. Кочергін, С.Сидоров, В. Сластьонін, В.Платов та ін.

На основі здійсненого теоретичного аналізу пропонуємо авторське визначення поняття «управлінські інноваційні технології». *Управлінські інноваційні технології* – сукупність методів, операцій і прийомів, послідовне виконання яких забезпечує вирішення інноваційного управлінського завдання і сприяє якісному розвитку як окремого суб'єкта управління, так і всієї освітньої системи навчального закладу [4].

Відповідно до зазначеного, основну увагу було зосереджено на аналізі поглядів В. Кочергіна, С. Сидорова, С. Рєпіна, С. Полякова, Є. Горохової, О.Коновалової, які, на нашу думку, є важливими для дослідження. Науковці в рамках технологічного підходу обґрунтували ряд інноваційних управлінських технологій у системі освіти. До них віднесені: технологія вирішення актуальних проблем (технологія ВАП); технологія управління інноваційним проектом (технологія УП); технологія аналізу досвіду, проблем і ресурсів навчального закладу (технологія ДПР); технологія колективного планування (технологія «стріла»); технологія довгострокового розвитку базової інноваційної ідеї (технологія ДРБІ); технологія підтримки освітніх ініціатив і педагогічної творчості (технологія ПТ); технологія управлінського моделювання (технологія УМ); технологія самокорекції педагогічної діяльності (технологія СПД); технологія навчально-методичної гри (технологія НМГ); технологія розробки виховної роботи (технологія РВР).

Спільною ознакою введених авторами технологій є те, що всі вони виконують управлінські функції щодо налагодження інноваційної діяльності навчального закладу.

Аналіз наукової літератури та дисертаційних досліджень свідчить про посилення уваги науковців до вивчення основних тенденцій і специфіки підготовки керівних кадрів в Україні, організації системи управління освітою в цілому та навчальними закладами зокрема.

Проте в науково-дослідницьких роботах поза увагою залишилося висвітлення проблеми управління навчальними закладами на засадах інноваційних технологій.

Широке використання інноваційних технологій в управлінні НЗ ускладнюється на даний час у зв'язку з недостатністю теоретичного опрацювання його основ, забезпечення потрібного науково-методичного обґрунтування та практичної реалізації в процесі управління НЗ, що обумовило виникнення протиріч між:

- посиленням інноваційних процесів у сфері освіти та практичним станом застосування інноваційних технологій;
- необхідністю застосування інноваційних технологій в управлінні НЗ і недостатньою розробкою цієї проблеми в педагогічній теорії, відсутністю певного досвіду;
- сучасними вимогами до управління НЗ в умовах розвитку ринкових відносин та відсутністю ефективної моделі управління НЗ на засадах інноваційних технологій.

Необхідність подолання наведених протиріч, що виникають в управлінні НЗ в сучасних умовах, недостатня розробленість теоретичних проблем і практичних питань, пов'язаних із застосуванням в управлінні інноваційних технологій, обумовили актуальність дослідження і визначили вибір теми дослідження „Управлінські інноваційні технології в контексті практичної діяльності освітніх закладів”.

З метою фінансового забезпечення проведення державної політики у науковій та науково-технічній діяльності і заходів, спрямованих на розвиток та використання досягнень науки в Україні, створюється Державний інноваційний фонд, положення про який затверджується Кабінетом Міністрів України.

Законом України «Про інноваційну діяльність» [2] передбачено, що об'єктами інноваційної діяльності є: інноваційні програми і проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва чи соціальної сфери.

У контексті зазначеного важливо виокремити найбільш значущі наукові ідеї, які покладені в основу інновацій в управлінському процесі (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Наукові ідеї, покладені в основу інновацій в управлінському процесі

Наукова ідея	Автор (автори) педагогічної інновації
Інновації в управлінському процесі	
1. Особистісно-орієнтована організація навчально-виховного процесу в ЗНЗ	М. Гузик
2. Громадсько-державне управління системою освіти в регіоні	П. Хобзей
3. Адаптивне управління системою освіти	Г. Єльнікова
5. Проектно-інвестиційне управління закладом освіти	Л. Даниленко
6. Управління інноваційним розвитком загальної середньої освіти в регіоні	Л. Ващенко
7. Модель професійної компетентності керівника навчального закладу	В. Маслов
8. Цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу	Г. Дмитренко
9. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації управлінських і педагогічних кадрів освіти	В. Олійник
10. Управління інноваційним розвитком системи освіти	С. Ніколаєнко

Державний інноваційний фонд підпорядковується центральному органу виконавчої влади у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.

Державний інноваційний фонд здійснює на конкурсних засадах фінансову та матеріально-технічну підтримку заходів, спрямованих на впровадження пріоритетних науково-технічних розробок та новітніх технологій у виробництво, технічне його переоснащення, освоєння випуску нових видів конкурентоспроможної продукції.

Доцільно підкреслити, що основу інноваційних наукових ідей управління системою (закладами) освіти становить діяльнісний компонент, який розглядається нами як процес досягнення запланованого результату за допомогою обраних методів, функцій, форм управління. Відтак, інноваційну діяльність закладу освіти можна представити як: вид діяльності з оновлення теорії та практики управління закладами освіти шляхом застосування інновацій; процес суттєвої зміни результатів освітньої діяльності закладу освіти; спосіб раціонального використання інноваційних ідей, ресурсів, засобів, технологій реалізації стратегії інновацій; вид інвестиційної діяльності в умовах конкурентного ринкового середовища. Отже, інноваціями в системі освіти є будь-які організаційні, економічні, технічні й управлінські зміни, відмінні від існуючої практики в даному НЗ.

Спираючись на позицію вчених [2; 3] зазначимо наступне: по-перше, технологія в управлінні НЗ характеризується сукупністю цільових і технологічних управлінських функцій керівника, адміністративних і дорадчих форм, соціальних і психологічних методів, взаємодоповнюючих засобів управлінської діяльності її керівників і забезпечує стабільне функціонування закладу освіти; по-друге, інноваційна технологія в управлінні НЗ характеризується сукупністю модернізованих управлінських функцій керівника разом із цільовими і технологічними, пріоритетних форм і методів управління,

орієнтованих на розвиток учасників навчально-виховного, навчально-виробничого й управлінського процесів, економічних і технологічних засобів управління і забезпечує не лише стабільне функціонування закладу освіти, а й його сталий розвиток.

Література

1. Даниленко Л. І. Менеджмент інновацій в освіті / Лідія Іванівна Даниленко. – К. : Шкіл. світ, 2007. – 120 с.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Закони України : в 12 т. – К. : АТ «Книга». – 1996. – Т. 8. – С. 202–212.
3. Ніколаєнко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України : монографія / Станіслав Миколайович Ніколаєнко. – К. : Нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 419 с.
4. Рожнова Т. Є. Управління професійно-технічним навчальним закладом на засадах інноваційних технологій: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Тетяна Євгенівна Рожнова. – К., 2012. – 285 с.

ЗНАЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ ОТРУЙНИХ ОРГАНІЗМІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

О.В. Романенко, М.Г. Кравчук, Н.М. Димар
Київ, Україна

Обов'язковим елементом сучасної освіти у вищих медичних навчальних закладах є засвоєння студентами фундаментальних екологічних знань, формування екологічної культури майбутніх лікарів, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтується на ставленні до природи як унікальної цінності. У своїй лікувальній практиці лікарі не рідко мають справу з випадками патології, які пов'язані з харчовими та побутовими, іноді професійними отруєннями. Часто причиною отруєнь стають різноманітні види рослин, тварин і грибів, продукти їхньої життєдіяльності. Тому кожен лікар повинен орієнтуватися в біологічному різноманітті живих організмів, які можуть бути небезпечними для здоров'я людини, володіти інформацією про вплив їх токсинів на організм. Це потрібно насамперед для того, щоб вчасно та правильно встановити причину і визначити способи подолання негативних наслідків отруєнь, а також для організації профілактичних заходів, спрямованих на запобігання отруєнням людини речовинами, що продукуються рослинами, тваринами, грибами [1].

Метою вивчення отруйних організмів у курсі медичної біології є формування у студентів цілісної уяви про загальні їх особливості, різноманітність, властивості, та вплив на організм людини, ознаки отруєння та медичне застосування.

Під час вивчення даної теми студенти повинні ознайомитись з представниками окремих груп отруйних тварин, рослин та грибів, з морфологічними особливостями отруйних тварин, рослин, грибів. Важливе значення надається вивченню біологічно активних речовин, які продукують отруйні організми різних таксономічних груп.

В результаті вивчення отруйних організмів, які становлять інтерес для медицини, студенти повинні уміти ідентифікувати отруйних тварин, які становлять небезпеку для здоров'я людини, характеризувати територіальні та екологічні умови, за яких можливий контакт отруйної тварини і людини, визначити характерні для України отруйні рослини та гриби за гербарними зразками, муляжами, таблицями та макропрепаратами [1].

При вивченні перспектив раціонального застосування отруйних організмів в медицині, зокрема лікарських рослин, слід більше приділяти уваги вивченню біогеоценозів та їх окремих складових частин. Слід формувати у студентів розуміння необхідності турботи про збереження природних екосистем. Лікарські рослини є продуцентами цінних біологічно активних речовин: глікозидів, алкалоїдів, сапонінів, флавоноїдів, органічних кислот, фітотоксинів, ефірних олій, органічних кислот, антоціанів мінеральних отрут, вуглеводів, стероїдів, які широко застосовуються у фармакології [2]. Однак, антропогенне навантаження на природні екосистеми, а особливо рекреаційний вплив і забудова місць зростання лікарських рослин, призводять до постійного зниження чисельності їх у популяціях, а часом і до зникнення цілих популяцій.

Масове безконтрольне збирання лікарської сировини населенням призводить до значного зниження чисельності деяких дуже цінних отруйних рослин, як наприклад Тирлич жовтий (*Gentiana lutea*), Беладонна звичайна (*Atropa belladonna*), що знаходяться в Україні на межі ареалу. Великі об'єми заготівлі лікарської сировини, поряд з вузькими ареалами таких видів, призводять до значного зниження їх чисельності. Природоохоронний статус цих рослин забезпечує заборону їх заготівлі як лікарської сировини в природних біоценозах. Такі рослини вирощують у багатьох ботанічних садах і широко культивують як лікарську рослину, оскільки потреби фармацевтів у ній з часом зростають.

На прикладі рослин родини жовтецевих, деякі представники якої занесені до Червоної книги України як вразливі види (Аконіт Бессера – *Aconitum besserianum*, Аконіт опушеноплідний – *Aconitum lasiocarpum*), або є ендемічними видами з диз'юнктивним ареалом (Аконіт Жакена - *Aconitum jacquinii*)